

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจสังคม และสภาพแวดล้อมของ
เกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ในจังหวัดพะเยาและเชียงราย

ชื่อผู้เขียน นายแคน พูแสง

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพบูรณ์	สุทธสุภา	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ กฐิน	ศรีมงคล	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร	ชุนห์ลือชานนท์	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ คุณฤ	ณ ลำปาง	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมและสภาพแวดล้อมที่มีศักยภาพและสัมพันธ์ต่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์รวมถึงปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขในการปลูกข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 186 ราย โดยแยกเป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์จำนวน 93 ราย เปรียบเทียบกับเกษตรกรผู้ไม่ปลูกข้าวอินทรีย์อีก 93 ราย ในพื้นที่เดียวกัน สถานที่ทำการวิจัยคือ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา และ อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การจำแนกประเภทโดยวิธีแบบขั้นตอน มีปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรแวดล้อม

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคมและสภาพแวดล้อมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคม ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร รายได้รวมของครัวเรือน ผลตอบแทนต่อเศรษฐกิจ (ต่อไร่) การได้รับความรู้เรื่องข้าวอินทรีย์ทั้งจากข่าวสาร การฝึกอบรม และจากการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและทัศนคติที่มีต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม รวมทั้งลักษณะส่วนบุคคล

บุคคลบางประการ เช่น ปัญหาด้านสุขภาพและประสบการณ์ในการทำงาน โดยเกษตรกรกลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์จะมีศักยภาพในปัจจุบันสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มผู้ไม่ปลูกข้าวอินทรีย์ ทั้งนี้ปัจจัยที่สามารถใช้คาดคะเนศักยภาพได้อย่างชัดเจนเมื่อทดสอบด้วยสมการ Discriminant พบว่าการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ความรู้เกี่ยวกับเรื่องข้าวอินทรีย์ ผลตอบแทนทางด้านเศรษฐกิจ (ต่อไร่) ประสบการณ์ในการทำงาน ทักษะติดต่อทรัพยากรแวดล้อม ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรและการได้รับข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับข้าวอินทรีย์เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการจำแนกกลุ่มผู้ปลูก และไม่ปลูกข้าวอินทรีย์

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขในการปลูกข้าวอินทรีย์แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ปัญหาทางด้านกายภาพได้แก่ แหล่งน้ำใช้ในระบบการผลิตมีไม่เพียงพอและความอุดมสมบูรณ์ของดินไม่สม่ำเสมอ ปัญหาทางด้านการจัดการในระบบการผลิตและการตลาดที่ยังขาดเทคโนโลยีที่เหมาะสม เช่น วิธีการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าวยังขาดประสิทธิภาพ การแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มทางเลือกในการจัดจำหน่าย รวมถึงการบริหารจัดการกลุ่มผู้ผลิตข้าวที่ยังไม่มีความเข้มแข็งซึ่งปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้มีแนวทางแก้ไขได้โดยการส่งเสริมเพิ่มศักยภาพในปัจจุบันต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นให้กับเกษตรกรอย่างต่อเนื่องและให้มากยิ่งขึ้น

Thesis Title	Socio-economic Potential and Environmental Condition of Organic Rice Farmers in Phayao and Chiang Rai Provinces		
Author	Mr. Dan Fusang		
M.S. (Agriculture)	Agricultural Extension		
Examining Committee	Assoc. Prof. Dr.Paiboon	Suthasupa	Chairman
	Assoc. Prof. Katin	Srimongkol	Member
	Assoc. Prof. Dr. Somporn	Choonluchanon	Member
	Assoc. Prof. Dusdee	Nalampang	Member

Abstract

The objectives of this research were to study the personal characteristics, socio-economic and environmental potentials of organic rice farmers related to factors affecting organic rice growing as well as to study their constraints and recommendations.

Population used were 186 farmers from Jun District in Phayao and Terng District in Chiang Rai provinces. Ninety-three of which were organic rice growers and the rest were non-organic rice growers located at the same location. Purposive sampling was applied by using questionnaires. Data was statistically analyzed by Percentage, Maximum, Minimum, Arithmetic Mean, Standard Deviation and Discriminant Stepwise Method.

It was found that socio-economic and environmental potentials of organic rice growers such as social position, farm size, annual income, economic return (per rai), communication from training and contact with extension workers and attitude to environment. Personal characteristics were found on health and rice growing experiences. Organic rice farmers had such high potentials problems higher than non organic rice growers. Predicting factors effecting group discriminant function were extension contact knowledge on

organic rice growing, economic return (per rai), rice growing experience, attitude to environment, farm size and communication.

Constraints and recommendations of organic rice growing could be divided in to two parts First, physical problems such as insufficient source of water for production and unstable soil fertility and the rest were management problems in production and marketing systems such as , pest control, production processing for alternative marketing and management of rice grower group were not strong. Most problems could be remedied by promoting various factors and potentials further and continuously.